

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Навчально-науковий інститут сучасного мистецтва
Кафедра режисури та акторської майстерності
імені народної артистки України Лариси Хоролець

АНОТАЦІЯ

до творчого проєкту

«ВИКОНАННЯ РОЛІ ЖІНКИ У МОНОВИСТАВІ «...ПО КОЛУ...» НАТАЛІЇ БЛОК»

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»,
кваліфікації «Актор, ведучий театралізованих видовищ»,
освітньо-професійної програми «Акторська майстерність»

Роботу виконала
здобувачка вищої освіти
4 курсу, групи БСМ 12-20/1
Нікольська Анастасія
Олександрівна

Керівник творчого проєкту
старший викладач кафедри
режисури та акторської
майстерності
імені народної артистки
України Лариси Хоролець
Богдан О.В.

Допустити до захисту
творчого проєкту
Протокол засідання кафедри
№ 11 від 15.0524 р.
Завідувач кафедри –
професор кафедри, народний артист України
_____ Віктор ГИРИЧ
(підпис)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП

3

РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

 5

1.1. Автор та епоха 5

1.2. Ідейно-тематичний аналіз п'єси «...По колу...» Н. Блок 7

РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ І РОЛІ

 10

2.1. Дійовий аналіз п'єси 10

2.2. Дійовий аналіз ролі 13

РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

 19

3.1. Творчий задум образу Жінки 19

3.2. Сценічне втілення образу Жінки 20

ВИСНОВКИ

 24

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

 25

ДОДАТКИ

 27

ВСТУП

Актуальність теми. Моноп'єса «...По колу...» Н. Блок, яка була видана у 2014 році в збірці «Тягинька», порушує актуальні проблеми, а саме: булінг, цькування, соціальна нерівність.

Сьогодні ці проблеми можуть стосуватися багатьох людей, особливо дітей та підлітків. Булінг відбувається у школах, на робочих місцях, в онлайн-середовищі, і має серйозні наслідки для жертв. Історія жінки, яка передає спосіб існування в світі з насиллям своїй дочці, розкриває глибинні проблеми суспільства, пов'язані з насильством, психологічним цькуванням та наслідками впливу цих дій на життя людей в цьому середовищі. Розкриття цієї теми дає можливість краще зрозуміти причини та наслідки булінгу, а також шукає шляхи подолання цієї проблеми. Цей творчий проект є актуальним, оскільки спонукає до обговорення та свідомого ставлення до проблеми булінгу і цькуванню. Він також може сприяти підвищенню усвідомленості суспільства про ці проблеми та стимулювати пошук шляхів їх подолання.

Для мене актуальність теми моноп'єси «...По колу...» Наталії Блок полягає в тому, що вона торкається універсальних і вічних питань людського досвіду. Циклічність життя, повторення ситуацій і спроба змінити своє життя — це проблеми, з якими стикалися і стикаються багато людей у різних культурах і епохах. Вони є актуальними й сьогодні, оскільки багато хто відчуває себе в пастці рутини або незадоволені своїм життям. Проблема вибору та його наслідків, яка розглядається в п'єсі, також є дуже актуальною. Люди завжди прагнуть зробити правильний вибір, щоб уникнути повторення помилок або невдач. Моноп'єса змушує замислитися про важливість самопізнання та саморефлексії у процесі прийняття рішень. Пошук сенсу та мети в житті є ключовою темою для багатьох людей. Моноп'єса показує, як важливо мати ясність у своїх цілях та напрямку, щоб вийти з замкненого кола повторюваних подій.

У моноп'єсі «...По колу...» Наталія Блок говорить про гострі проблеми, які є важливими для України. П'єса розповідає про повторення подій та історію, що впливають на сучасне життя українців. Це може стосуватися політики, економіки або суспільства і відчувається як замкнене коло, з якого важко вийти. Головна героїня намагається знайти шлях до змін у своєму житті, що показує бажання багатьох українців покращити своє життя та життя країни. П'єса також торкається теми національної та культурної ідентичності, яка є важливою для

України. Крім того, моноп'єса піднімає питання вибору та його наслідків для людей та країни.

Таким чином, я вважаю, що моноп'єса «...По колу...» актуальна для сучасних читачів, оскільки висвітлює проблеми, з якими вони можуть зіткнутися у своєму житті, і пропонує можливість замислитися над власним вибором та його наслідками.

Мета – створити образ Жінки у моновиставі за п'єсою "По колу" Наталії Блок.

Завдання:

1. Ознайомитись із творчістю авторки, визначити проблематику, тему та ідею моноп'єси.
2. Визначити композицію моноп'єси.
3. Ознайомитись з особливостями жанру моноп'єси.
4. Пошук образності у моновиставі, робота над створенням ролі.
5. Визначити надзавдання, наскрізну дію, створити безперервну лінію дії персонажа.
6. Розкрити етапи сценічного втілення моновистави.

Об'єкт дослідження. Творчий шлях Н. Блок, її моноп'єса «...По колу...» та однойменна вистава.

Предмет дослідження. Створення образу Жінки у виставі «...По колу...» Н. Блок.

Структура анотації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 30 сторінок, основний обсяг – 23 сторінок, список використаних джерел – 2 сторінки (найменувань), додатків – 4 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

1.1. Автор та епоха

Авторка моноп'єси «...По колу...» – Наталія Блок народилась 18 липня 1980 року в Херсоні. Закінчила Херсонське училище культури за спеціальністю «керівник театрального колективу» у 2000 році. Працювала журналісткою. Згодом почала займатися громадською діяльністю^[2]. Наталія Блок є постійною учасницею всеукраїнських та міжнародних фестивалів, які об'єднують сучасних драматургів і художників. Пише сценарії до повних метрів, серіалів, коротких метрів. Живе і працює в Києві.

Наталія Блок є авторкою 9 п'єс: «Щастя в дітях», «Чалдфрі», «М'ясо», «Зона», «Вулиця Декабристів», «Страна Советов», «...По колу...», «Заради Тебе», «Кайдаш і сини».

Співкураторка другої лабораторії драматургії НСТДУ 2020. Фіналістка міжнародного драматургічного конкурсу від Українського інституту.

Наталія Блок є сценаристкою та режисером фільмів:

1. Сценаристка документального фільму «Двері» режисер Устнін Данчук.
2. Режисерка, сценаристка документального фільму «66%».
3. Режисерка, сценаристка документального фільму «Хвильорізи»
4. Сценаристка (спіавторство Юлія Гончар) фільму «Як, там Катя» (повний метр, ігрове кіно)
5. Сценаристка фільму «Фемен» (повний метр, байопік) Режисерка Дарина Жук
6. Сценаристка фільму «На тому березі» (повний метр, ігрове) режисер Юрій Леута
7. Сценаристка (соавторка Дарина Волга) фільму «Вода» короткий метр, ігрове кіно
8. Сценаристка документального фільму «Завтра настане сьогодні» повний метр (Туреччина)
9. Сценаристка короткого метру «Сестра» режисерка Ксенія Онищенко
10. Сценаристка «Скажи що любиш мене», повний метр, драма
11. Шоуранер проєкту ФаніЛав
12. Коронація Слова Друга премія за кіносценарій «На тому березі»

13. Сценаристка серіалу «Зона 51» драмеді, серіал

Проблематика творів Наталії Блок

Усі твори Наталії Блок пронизані однією проблематикою гендерної нерівності. Її твори часто висвітлюють процеси змін в суспільстві, включаючи трансформації в соціальних, політичних та культурних аспектах життя. Вона досліджує проблеми взаємодії між різними поколіннями, включаючи складності, пов'язані з розривом у цінностях та очікуваннях. У творах Наталії Блок часто зображено внутрішні конфлікти та переживання героїв, що стосуються їхньої ідентичності, стосунків та пошуку сенсу життя. Її п'єси звертають увагу на складні стосунки між членами сім'ї, зокрема конфлікти між подружжям або між батьками та дітьми. Наталія Блок також порушує питання дискримінації, нерівності та інших суспільних проблем, які впливають на життя її персонажів. У своїх творах вона може торкатися питань гендерної ідентичності та стереотипів.

Ці теми допомагають розкрити глибокі та складні аспекти людського життя та роблять її твори актуальними для сучасного суспільства.

1.2. Ідейно-тематичний аналіз моноп'єси «...По колу...»

Короткий переказ сюжету моноп'єси

Ця п'єса, складається з низки монологів, які описують різні етапи життя однієї жінки. Автор також зосереджується на темі соціальної нерівності, самооцінки та внутрішніх конфліктів.

1. «Дитинство і безпорадність»: малою дівчинкою героїня відчувається беззахисною і безпомічною. Вона відчуває на собі несправедливість дорослих, які не дозволяють їй вийти з ліжка в тиху годину, а також переживає страхи та невпевненість.

2. «Проблеми у школі»: дівчинка зіткається з жорстокістю оточуючих, через це її самооцінка падає. Вона відчувається самотньою, викинутою і неприйнятною однолітками через недостатнє матеріальне положення і стандарти гігієни.

3. «Підліткові проблеми та статеве дозрівання»: героїня стикається зі статевим дозріванням, що призводить до нових комплексів та невпевненості. Вона відчуває себе непривабливою і небажаною приятелькою для однокласників.

4. «Бажання материнства та втрата надії»: в дорослому житті героїня мріє про родину, але зустрічає лише розчарування і самотність. Вона відчуває себе непотрібною та нікчемною через те, що мати її не підтримує. Це підсилює її внутрішній конфлікт та злість.

5. «Повсякденні проблеми та реалізація неспроможності»: повсякденні труднощі з вихованням дитини поглиблюють внутрішній біль героїні, що призводить до відчуття власної нікчемності та неспроможності нормального виховання власної дитини.

Ідейно-тематичний аналіз цієї моноп'єси відображає глибокі соціальні проблеми, такі як дискримінація, нерівність, неприйняття, а також психологічні аспекти, такі як самооцінка, внутрішній конфлікт і пошук індивідуальності. Наталія Блок намагається показати, як ці проблеми впливають на психологічний стан головної героїні на різних етапах її життя. Також автор відтворює внутрішній світ та внутрішні діалоги цієї жінки.

Тема п'єси. Історія життєвого шляху жінки, яка намагалась знайти методи подолання повторюваних ситуацій і виходу з циклу, що охоплював її життя.

Ідея п'єси. Життя людини може рухатися по колу, з однаковими ситуаціями, що повторюються знову і знову. Героїня твору стикається з цим явищем і намагається знайти спосіб розірвати цей цикл. Її спроби знайти своє місце в світі, зіткнувшись із суспільними нормами та власними комплексами, відображаються через призму болючих досвідів і несправедливості.

Проблематика твору

В моноп'єсі «...По колу...» Наталії Блок піднімається ряд важливих проблем, пов'язаних з циклічністю життя, психологічними, соціальними та особистісними викликами, з якими стикається головна героїня.

Моноп'єса досліджує ситуації, які повторюються у житті героїні твору. Це може стосуватися певних життєвих обставин, стосунків або звичок, які знову і знову приводять героя до тих самих результатів. Жінка може відчувати фрустрацію та безнадію через повторювані події у своєму житті. Вона прагне знайти шлях до виходу з цього циклу і змінити свою долю. Моноп'єса зосереджується на внутрішньому діалозі головної героїні, її спробах зрозуміти свої помилки та причини повторюваних ситуацій. Також автор п'єси розглядає, як циклічність життя впливає на психічний стан її персонажа, включаючи емоційні реакції, переживання та страхи. Головна героїня стикається з необхідністю розірвати свої звички, подолати власний опір змінам та спробувати нові підходи до життя. Моноп'єса також піднімає питання вибору та його наслідків. Головна героїня може рефлексувати над своїми минулими рішеннями та їхнім впливом на її теперішнє життя. Також вона може шукати сенс свого життя та мету, яка виходить за межі повторюваних ситуацій.

Ці проблеми допомагають розкрити глибину внутрішнього світу героїні та зробити моноп'єсу «...По колу...» актуальною для читачів, які можуть побачити в ній відображення власних життєвих переживань.

Також у моноп'єсі піднімається ще декілька проблем: відчуження людини від суспільства або близьких людей, що поглиблює циклічність життя і створює відчуття самотності. Головна героїня може стикатися з соціальними обмеженнями чи стигматизацією. Це може бути пов'язано з такими питаннями, як класові розбіжності, дискримінація чи інші форми нерівності. Ці додаткові аспекти можуть додати глибини та багатозаровості до проблематики моноп'єси «...По колу...», роблячи її багатогранним дослідженням людського досвіду в житті.

Особливості жанру

За жанром моноп'єса «...По колу...» – психологічна драма.

Психологічна драма – це жанр, який зосереджується на внутрішньому світі персонажів, їхніх емоціях, думках і переживаннях. Такий жанр досліджує складні психологічні конфлікти та особистісні проблеми, а також процеси прийняття рішень, зміни та трансформації героїв.

Ці твори розкривають складні психологічні конфлікти та особистісні проблеми, з якими стикаються герої. У психологічній драмі увага зосереджується на внутрішніх конфліктах, таких як питання ідентичності та етичного вибору. Персонажі переживають особистісну трансформацію в процесі вирішення своїх проблем. Жанр заглиблюється в психологію героїв, розкриваючи їхні приховані бажання, страхи та слабкості. Психологічна драма підкреслює сильні емоційні реакції персонажів на події в їхньому житті. Також досліджує стосунки між персонажами, включаючи напруження та конфлікти. Герої часто беруть участь у процесі саморефлексії та глибокого самопізнання, щоб розібратися у своїх проблемах. Психологічна драма дозволяє глядачам краще зрозуміти складний внутрішній світ героїв і переживати їхні емоційні подорожі разом із ними.

РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ І РОЛІ

2.1. Дійовий аналіз п'єси

Фабула п'єси.

1. Маленька дівчинка починає свій шлях, стикаючись з відмовою від основних потреб ще на ранніх етапах її життя.
2. У дитинстві вона постійно зустрічає образи та жорстокість оточення, що зменшує її віру в себе.
3. Дорослішаючи, вона намагається знайти своє місце у світі, але стикається з невдачами і втратами.
4. Робоче оточення та сімейне життя не приносять їй очікуваного щастя і задоволення.
5. Вона шукає допомоги у психолога, намагаючись змінити своє життя та перервати цикл насильства та відмов у своєму житті.
6. Хоча ця жінка і зазнає невдач та стикається зі своїми власними недоліками, вона продовжує боротьбу, шукаючи «світло у темряві».

Місце подій. Дія відбувається в сучасному світі, в уявному місті..

Час, в якому відбуваються події. Часовий контекст подій у моноп'єсі «По колу» може бути представлений наступним чином:

1. Дитинство дівчинки: події розгортаються на початку 2000-х років, коли вона ще дитина і ходить до дитячого садка.
2. Шкільні роки: доросліший період її життя відбувається в середині 2000-х років, коли вона вже ходить до школи.
3. Молодість та дорослість: події з цього періоду можуть розгортатися у період з 2010-х років до сьогоднішнього дня. Вона працює, шукає своє місце в житті та створює власну сім'ю.

Звичайно, це лише загальні припущення, а точніша хронологія може варіюватися залежно від контексту та деталей історії.

Дійові особи п'єси.

1. Жінка

Композиція п'єси

Експозиція: Дитячий садок. Маленька дівчинка під час тихої години має бажання піти до вбиральні, але не отримуючи дозволу, мокрить ліжко.

Зав'язка: Першокласниця стикається з насмішками та образами однокласників через відсутність грошей на зошити.

Розвиток подій: Вона вчиться краще за інших, але постійно піддається домаганням і знуцанням.

Зустріч з майбутніми чоловіками виявляється лохотроном, залишаючи її без роботи і без надій.

Кульмінація: Народження дитини.

Розв'язка: Пошук поради та допомоги. Виховання дитини стає для неї ще одним випробуванням.

Коротка характеристика дійових осіб:

Героїня твору проходить складний шлях від маленької дитини до дорослої жінки, і кожен етап її життя був наповнений випробуваннями та труднощами.

В її дитинстві вона постійно стикалася з обмеженнями та відчуттям страху перед авторитетами, відчувала безпомічність і страх перед покаранням, що навіювало на неї почуття відчуження та самотності.

У шкільні роки вона переживала знуцання та образи від оточуючих. Напруга та відчуття відсутності підтримки з боку рідних змушували її відчувати себе відкинутою та несамостійною.

Пізніше, у дорослому житті, вона намагалася знайти щастя через шлюб або роботу, але знову стикалася з розчаруванням і відчуттям власної неповноцінності. Суспільство та її оточення знову виявилися безжальними і ворожими до неї.

Нарешті, як доросла жінка, вона відчула важкість материнства і нездатність зрозуміти та впоратися з власною дитиною. Постійні труднощі та стрес призвели її до відчуття безсилля і злості.

Ця Жінка — символ боротьби з внутрішніми демонами та невдачами, яка постійно шукає щасливе життя та внутрішню гармонію, але зазнає лише розчарування та печаль.

Запропоновані обставини появи Жінки.

Жінка зазнала низки негативних досвідів та стресів протягом свого життя, починаючи з дитинства і закінчуючи дорослим віком. Невдачі та відчуття неприйняття в школі, відсутність підтримки з боку батьків, проблеми на роботі та в особистому житті.

Її дитинство було наповнене відчуттям відокремлення та невдач. Шкільні травми, проблеми з матір'ю, самотність — все це допомогло їй зрозуміти, що життя потребує змін. На фоні втрат та розчарувань вона чекає порад, намагаючись вирішити свої проблеми та знайти спосіб змінити ситуацію і продовжити життя.

Ця жінка знаходиться в стані постійного внутрішнього конфлікту.

2.2. Дійовий аналіз ролі

Надзавдання

«Домовимося ж на майбутнє називати цю головну, всеосяжну мету, що притягує до себе всі без винятку завдання, викликає творче самопочуття артисто-ролі, надзавданням твору письменника», – пише К.С. Станіславській у своїй праці «Робота актора над собою» [10, с. 450].

«Актор повинен сам знаходити й любити надзавдання. Якщо ж на нього йому вказано іншими, необхідно провести надзавдання через себе й емоційно схвилюватися ним від власного людського почуття, власної особи. Тобто треба вміти зробити кожне надзавдання власним. Це означає — знайти в ньому внутрішню сутність, споріднену з власною душею» [10, с. 453].

У ролі Жінки, моє надзавдання – не бути слабкою та знайти рішення проблеми замкнутого кола життя героїні, розірвати це коло аби не скалічити та не передати цю долю своїй доньці.

Надзавданням Жінки є зміна внутрішнього ставлення до себе та свого життя, прийняття себе такою, яка вона є, з розумінням своїх сильних та слабких сторін. Вона повинна пройти шлях самопізнання та самовдосконалення, шукати способи покращення своєї життєвої ситуації і відносин з навколишнім світом. Жінка також повинна навчитися бути лагіднішою до себе та знаходити радість та значення у власному материнстві, переосмислюючи своє уявлення про це та свою роль у житті своєї дитини.

Наскрізна дія

«Наскрізна дія — це така дія, яка проходить крізь усю п'єсу. Наскрізна дія – це те, що роблять люди протягом усієї п'єси. Значить, визначити наскрізну дію п'єси — це зрозуміти, що і з якою метою роблять виведені в п'єсі дійові особи протягом усієї п'єси» [9].

Жінка пройшла складний шлях, відчуваючи невизнання та образи з дитинства. У школі вона стала об'єктом насмішок і відчуження. Статеве дозрівання лише заглибило її комплекси. У дорослому житті вона шукає любові та визнання, але постійно зазнає розчарувань, відчуває власну неповноцінність і безсилля перед труднощами виховання. Її пошук поради і підтримки лише підсилюють внутрішні конфлікти. Залишається відкритим питання, чи зможе

вона знайти вихід із цього кола страждань та знайти шлях до щасливого майбутнього.

Задачі наскрізної дії:

1. Ствердити, що треба бути готовим піти на ризик заради свого щастя.
2. Показати, що можна бути привабливою та цікавою жінкою, не зважаючи на одяг чи макіяж.
3. Ствердити, що не все виявляється тим, чим здається на перший погляд.
4. Довести, що своє щастя потрібно активно відстоювати та виборювати.

Сценічна задача

Сценічна задача має підтримувати надзавдання, вона складається з трьох елементів:

- 1) дія (що я роблю);
- 2) мета (для чого я це роблю);
- 3) пристосування (як я це роблю).

Сценічна задача має містити в своєму формулюванні відповідь. Вона ніколи не змінюється посеред сцени. Це простий процес, який не змінює напрямку. Сценічна задача має зачіпляти розум, серце, силу волі чи сексуальність та виражатись простою людською потребою. Приклад визначення сценічної задачі: «зробити так, аби ти мене полюбив», «змусити тебе дати мені роботу», «добитися твого зізнання», «переспати з тобою», «забрати в тебе силу».

Розглянемо сценічні задачі жінки впродовж моновистави.

1 сцена: В першій сцені Жінка розповідає про випадок у дитячому садку. Була "тиха година" і вона, маленька дівчинка, мала бути в ліжку. Так сталося, що у неї виникла потреба піти до вбиральні. Але пам'ятаючи суворі правила, про те що в цей час не можна вставати і боячись покарання, не в силах більше терпіти біль в животі, мочиться у ліжку. Після цього дівчинка встає, йде до дверей спальні. Вихователі помічають її та починають верещати. Дівчинка перелякана, відчуває холод. Всі діти прокидаються від галасу та сміються з неї. Їй боляче, вона плаче.

2 сцена: Жінка розповідає про свої шкільні роки. Перший клас - згадує про знущання соціально активних однокласників, про відсутність захисника. В сім'ї не знаходить підтримки, терпить образи та фізичне насильство з боку матері. У третьому класі продовжує стикатися з тим самим, але тепер з навчальними проблемами та знущанням з боку однолітків. У сьомому класі вона переживає статеве дозрівання, що спричиняє нові комплекси. На останньому

році школи вона описує свій вигляд, який вона сприймає як непривабливий, і своє закохання в однокласника, який використовує її.

3 сцена: Жінка розповідає про своє доросле життя, в якому теж не обходиться без труднощів. Героїня вже доросла жінка, працює в магазині штор і мріє вийти заміж. Вона відчуває роздратування через свою неспроможність знайти відповідного партнера, через соціальний статус та відносини з багатими клієнтками. Збуджена ситуацією, вона спробує привернути увагу чоловіка, який їй сподобався, розкривши свої почуття й залишивши йому свій контактний номер. Незважаючи на наслідки своїх вчинків, продовжує шукати кохання і надіється знайти його на зустрічі наречених. Однак, здійснивши цей крок, стикається з розчаруванням, оскільки виявляється, що ця зустріч була шахрайством, а потенційні чоловіки не відповідали її очікуванням.

4 сцена: Наступний день. Жінка розповідає, про те, як вона народила дитину у віці сорока років. Описує епізод в жіночій консультації, де отримала негативні коментарі щодо свого віку та стану здоров'я. Розповідає про свої внутрішні конфлікти, пов'язані з відмовою батька від дитини, відсутністю підтримки з боку родичів і неповагою у жіночій консультації. Попри все це, героїня приймає рішення про урочисту реєстрацію своєї дитини, відчуваючи себе самотньою та вразливою серед незнайомих людей.

5 сцена: Знайти відповідь, як їй далі жити.

Героїня розповідає, як забираючи свою доньку Машку з дитячого садка, отримує повідомлення від виховательки про неадекватну поведінку дитини, яка не проситься до вбиральні і мочить ліжко. Героїню критикують за неспроможність пояснити дитині необхідність користування горщиком. Крім того, вона отримує брудну білизну і матрац для прання. Героїня, відчуваючи стрес і невпевненість у своїх материнських здібностях, переносить на дитину весь свій гнів, після чого почувається винною та безпомічною перед ситуацією.

Лінія ролі Жінки

Мета, до якої прагне героїня у моновистави – знайти вихід з замкнутого кола. Протягом усієї моновистави вона намагається знайти відповіді. Для цього вона прийшла до психолога та розповідає про свої випадки з життя з самого дитинства, та намагається знайти відповіді, щоб замкнути коло невдач. Вона з дитинства стикалася з неприємностями і випробуваннями. У садку вона відчувала страх перед правилами, які не дозволяли йти до вбиральні під час тихої години, і страх перед "Завідувачкою". Пізніше, у школі, переживала насильство та приниження з боку однокласників, що призводило до почуття відокремленості

і неприйняття. Статеве дозрівання приносило нові проблеми і невпевненість. У дорослому житті, незважаючи на бажання знайти собі партнера та створити сім'ю, стикалася з обмеженим вибором та невдачами в особистому житті. Під час материнства, відчувала невпевненість і безсилля перед вихованням власної дитини, яка повторювала її власні проблеми. Це історія боротьби з негативними впливами та прагненням знайти в собі сили подолати страхи і перешкоди.

«Зерно» ролі

«Зерно» – це таке психофізичне самопочуття, така особливість, яка дозволяє артистові жити не тільки в запропонованих обставинах, заданих автором, але і в будь-яких інших ситуаціях. «Зерно» – це темперамент артистичної ролі, поняття емоційне, не умоглядне, безпосередньо пов'язане з характером», – зазначає в своєму дослідженні Д. Якимов [8].

«Зерном» ролі Жінки є невід'ємна складова її життя, що відображає безліч випробувань та викликів на кожному етапі. З самого дитинства до дорослості вона стикається з непорозумінням, знущанням, соціальним тиском та невдачами. При цьому Жінка продовжує боротися, рости і розвиватися, демонструючи свою силу і внутрішню гідність. Її роль у формуванні власної особистості та в суспільстві загалом є надзвичайно важливою і значущою.

Взаємовідносини жінки з іншими героями

У дитинстві маленька героїня, звичайна школярка, відчуває себе відкинутою своїми однолітками та незрозумілою для вчителів.

У дорослому житті вона працює в магазині штор, де стикається з агресивними багатійками та їхніми чоловіками.

З своєю власною дитиною вона відчуває непорозуміння та відкидання з боку оточення, зокрема, вихователів дитячого садка. Тут можна ввести персонажа вихователя, який взаємодіє з головною героїнею та виражає свої стурбованість щодо поведінки дитини.

Кожен з цих персонажів може відображати різні аспекти соціального та емоційного життя головної героїні, підкреслюючи її невпевненість в своїх здібностях та власній цінності.

Взаємовідносини Жінки з однолітками

У дитинстві вона стикається зі знущанням та відчуженням з боку своїх однолітків через фізичні недоліки та звинувачення, що призводить до відчуття самотності та неприйнятності.

"Усі говорять – вона смердить, у неї брудні труси. Я смерджу. Я смерджу тому що мама говорить, що митися потрібно не частіше, ніж раз на тиждень»

Взаємовідносини Жінки з жінкою-покупателькою в магазині

Вона відчуває роздрібненість та обмежені можливості в досягненні своїх бажань через соціальний статус та зовнішній вигляд.

"Одного разу така сучка пішла дивитися і мацати тканини для штор, а її чоловік залишився біля мене дивитися каталог. Я подумала, що такий гарний, схожий на Доктора Хто із сьомого сезону чоловік, занадто хороший для сучки. Я так йому і сказала. І написала на каталозі свій домашній телефон».

Взаємовідносини Жінки з психологом

Тут вона виявляє бажання змінити своє життя, але застрягає у відчутті безсилля та шантажу. Здійснення змін здається неможливим через невизначеність та відсутність підтримки. Потреба в психологічній підтримці відкривається у головної героїні через емоційні труднощі. Вона шукає розуміння та підтримки у важких ситуаціях.

Взаємовідносини Жінки зі своєю дитиною

Поява дитини ставить її перед новими труднощами, це знову виклик для неї. Вона не відчуває готовності та розуміння у вихованні дитини, що призводить до відчуття провалу та безпорадності.

«Я накричала на неї та дала їй по дупі. - Яка я зла. Діти це прокляття. І як з цим далі жити?»

Характеристика Жінки за допомогою цитат у п'єсі.

Що Жінка каже про себе:

"Я першокласниця. ... Я найвища в класі й сиджу сама. ... Я смерджу, тому що мама говорить, що митися потрібно не частіше, ніж раз на тиждень."

"Я у третьому класі. ... Волосся кольору жирних мишей."

"Останній рік. ... Ніс як картопля, на морді прищі, волосся кольору жирних мишей».

"Я доросла, і я хочу заміж. Але в магазин зі шторами приходять тільки багаті сучки."

"Мені сорок три. ... Я замовила урочисту реєстрацію і стояла одна серед величезної зали з Машенькою на руках і слухала бравурну музику."

"Я так йому і сказала. І написала на каталозі свій домашній телефон. Тепер я без роботи і без чоловіка."

"Мені сорок, і я народила дитину. У жіночій консультації мені сказали, що я ідіотка і старородка."

"Мені сорок три. Я прийшла забирати Машку з дитячого садка. Вихователька сказала, що потрібно серйозно поговорити про її поведінку."

"Яка я зла. Діти це прокляття. І як з цим далі жити?"

РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

3.1. Творчий задум образу Жінки

Зворушливі роздуми цієї Жінки, яка зображена в різних вікових періодах, відкривають глибокі шари її внутрішнього життя та проблем, що її оточують. Починаючи з дитинства, коли її світ обмежений правилами і страхом перед авторитетами, і закінчуючи дорослим віком, коли вона шукає своє місце в суспільстві, кожен етап її життя відбивається в її думках і почуттях.

У дитинстві вона відчуває безпорадність перед правилами, які здаються їй неправдивими і недосяжними. Її страх перед покаранням і нещастям, яке може призвести невиконання правил, відбивається у її думках про "Завідувачку", яка символізує владу і страх перед непроханим авторитетом.

У шкільному віці переживання стають більш складними, оскільки героїня зіштовхується зі стереотипами та соціальними нормами. Вона відчуває себе відкинутою та неприйнятною, її самоповага постійно підпадає під атаки співрівнянь та осудів. Спроби знайти своє місце у колективі завжди зводяться до невдачі, що підсилює її внутрішній конфлікт і самонеприйняття.

У дорослому житті Жінка продовжує боротися зі своїми внутрішніми демонами та соціальними обмеженнями. Вона шукає розуміння та підтримки, але часто зустрічається з неприйняттям та відмовою. Втрата впевненості у собі, постійний внутрішній конфлікт і боротьба зі стереотипами визначають її долю.

Проте, навіть серед всіх цих труднощів, є моменти просвітлення та самовідкриття. Жінка розуміє свою силу та здатність змінювати своє життя, незважаючи на всі перешкоди. Вона шукає нові шляхи виходу зі складних ситуацій і відмовляється від обмежень, які їй нав'язуються ззовні.

Таким чином, образ Жінки, який простежується через ці роздуми, стає символом боротьби зі стереотипами, самонеприйняттям та соціальними обмеженнями. Вона відображає складність і протиріччя жіночого досвіду в сучасному суспільстві і заохочує нас до рефлексії та розуміння знаходження рішення проблем.

3.2. Сценічне втілення образу Жінки

Вистава «По колу» Н. Блок не була показана на сцені Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, через обставини які відбуваються в країні. Вона була втілена у відео-роботу, яка знімалась за кордоном.

Пристосування для створення образу Жінки

«Пристосування – ми надалі будемо називати як внутрішні, так і зовнішні хитрощі, за допомогою яких люди прилаштовуються один до одного при спілкуванні і допомагають впливу на об'єкт».

Для пошуку внутрішніх пристосувань персонажа треба розглянути різні аспекти її життя і розвитку. Починаючи з дитинства, вона стикається з неприйняттям та несприятливим ставленням з боку оточуючих людей, через фізичні особливості, які не відповідають загальноприйнятим нормам. Це породжує низку комплексів. Завдяки наполегливості в навчанні вона досягає успіхів, але навколишнє середовище не завжди це цінує, що викликає в неї почуття відчуженості та невпевненості.

Пізніше, як доросла людина, вона починає відчувати бажання мати стабільне особисте життя, але знову стикається з труднощами та розчаруваннями через негативний досвід взаємодії з іншими людьми. Спроба познайомитися виявляється невдалою, що лише підсилює її почуття самотності та неповноцінності.

У кінці твору, коли Жінка має власну дитину, вона відчуває себе нездатною впоратися з вихованням та відповідальністю. Це призводить до стресу та викиду негативних емоцій, що загострює її внутрішні конфлікти та сумніви щодо своєї здатності вирішувати проблеми.

Персонаж постійно відчуває незадоволення собою та своїм життям, що ускладнює процес самореалізації та знаходження щастя. Тому, буде доречним, якщо пластика, рухи героїні будуть трохи невпевненими, м'якими. Ця невпевненість відчувається і під час спілкування, голос звучить тихо, слова вимовляються потроху.

Під час роботи над моновиставою ми вигадали, що героїня буде знаходитись на сеансі у психолога. Прийти до психолога як остання спроба, щоб вибратись з кола невдач.

В першій сцені, де Жінка перший раз у психолога мізансценічно знайшли рішення таке: вона лежить на дивані та починає потроху згадувати своє болюче дитинство, що дає їй крок на подальшу сміливість для вирішення проблеми.

В другій сцені зміна декорацій. Мій персонаж не може всидіти на одному місці та починає ходити по кабінету. Сеанс завершується на моменті розповіді героїні про невдале підліткове кохання.

У третій сцені персонаж висловлює своє розчарування станом справ у своєму житті. Вона відчуває, що заслуговує на краще, але зустрічається лише зі зневажливим ставленням тих, хто оточує її. Ціль, яка спершу здавалася досяжною - знайти партнера для створення родини, - руйнується через несподівану реакцію. Тим не менш, вона вирішує не здаватися.

У четвертій сцені героїня відчуває важкість і самотність свого становища. Реакція рідних та оточення її обурює. Вона почувається, наче її життя - об'єкт глузування чи співчуття. Однак, вона вирішує не піддаватися відчаю та активно діяти.

У п'ятій сцені вона заходить в двері і далі вагається і боїться розказувати і думає чи розказувати психологу чи ні, і потім наважується на те, щоб розказати бо потім не вирішить свої проблеми та, що з цим робити далі. Чекає поради від психолога. В цій частині героїня має бути дуже активною.

Словесна дія

Словесна дія – це в першу чергу вольовий акт, який впливає на партнера, який примушує щось зробити або принаймні викликає реакцію. На сцені не має бути порожніх, недоцільних слів, в такому разі їх просто викидають.

Для того, аби вплинути на партнера через словесну дію, ми використовуємо інтонацію, тембр, темп мовлення, правильні логічні наголоси, паузи та, найголовніше, підтексти.

Моя героїня відчувається відокремленою від оточуючого світу, немовби перебуває власному бульоні з різними емоціями, думками та переживаннями. Її доля та досвід формуються через низку випробувань, які вона пройшла протягом свого життя.

Вона може бути характеризувана як трохи відчуженою від світу, незрозумілою для більшості людей. Її внутрішня складність відображається у її діях та реакціях на події. Вона може бути меланхолійною, відчувати себе окремою та невірноваженою. Проте, в той же час, у її поведінці присутня велика сила та внутрішня сміливість.

Робота над логічними наголосами досить тривала і може змінюватись під час репетицій, оскільки кожного разу з'являється щось нове. В залежності від підтексту та головного об'єкта уваги змінюється і логічний наголос.

Підтекст є основним інструментом актора. Навіть у житті ми не завжди маємо на увазі конкретно те, що говоримо. Звичайне слово «дякую» може прозвучати щиро або іронічно, в першому випадку підтекст буде: «Я щиро вдячна тобі за допомогу», в другому: «Краще б ти цього не робив, бо стало тільки гірше». Для актора підтекст має велике значення та може абсолютно змінити атмосферу, напрямок дії або стосунки між персонажами. Підтекст досить часто диктує нам мізансцени, пристосування та інтонації. Приклади підтекстів:

1. У дитинстві:

- "Я дівчинка, я маленька дівчинка, я лежу в ліжку в садку. У нас тиха година. Я лежу і хочу в туалет. Але в тиху годину до туалету не можна, у тиху годину можна тільки спати, руки на ковдрі. Або руки над головою. Я хочу до туалету. Я чую, як у групі помили підлогу. Як вихователі п'ють пиво. У туалет не можна. За це відведуть до Завідувачки."

Підтекст: Я не роблю нічого поганого, я маю право це робити.

2. У шкільному віці:

- " Наприкінці уроку ми все шикаємося парами. Зі мною ніхто не хоче стояти поряд. Усі говорять – вона смердить, у неї брудні труси. Я смерджу." Я обираю свій шлях, незважаючи на осуд співучнів.

- "Я піднімаю руку і прошуся вийти. а коли повертаюся, то бачу що мого зошита нема. І пенала, і лінійки теж нема. Я плачу. Потім бачу, що зошит лежить на підлозі в кінці класу. Він розгорнутий і в ньому жуйка і шмаркля...»

Підтекст: Після того, як мене ображають і викрадають мої речі, я плачу. Але потім я знаходжу свою силу і шукаю свій зошит, незважаючи на неприємності.

3. У дорослому віці:

- « Я працюю в магазині штор і дуже хочу заміж. Але в магазин зі шторами приходять тільки багаті сучки. А коли вони приходять зі своїми чоловіками, я хочу їх вбити."

Підтекст: Я не боюся висловлювати свою думку, незважаючи на можливі наслідки.

- «... я пішла і записалася на зустріч наречених. Я хочу красивого й багатого іноземця. Нас вишикували в ряд, а майбутні чоловіки ходили перед нами, як при виборі коней. Чоловіки були старі. Виявилось, це все лохотрон."

Підтекст: Після втрати роботи я вирішую записатися на зустріч наречених, незважаючи на всі обставини. Я шукаю нові можливості.

Життя цієї жінки відбивається у її словах і діях, показуючи, що навіть у найскладніших ситуаціях вона знаходить силу і впевненість, щоб продовжувати рух вперед.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над виставою «...По колу...» я виконала такі завдання:

1. За період роботи над моновиставою я ознайомилась із творчістю Наталії Блок та спробувала поринути у проблематику її творів, зрозуміти, чому вона порушує саме такі проблеми. Тож із розумінням посилю авторки та ретельним аналізом моноп'єси «...По колу...», вважаю, що вдалося створити актуальну та цікаву моновиставу.

2. Визначила композиційну побудову моноп'єси Наталії Блок «...По колу...», яку описала в підрозділі 1.2 «Ідейно-тематичний аналіз п'єси».

3. Ознайомилась із специфікою роботи в жанрі психологічної драми. Оскільки психологічна драма це жанр, що розкриває внутрішні конфлікти та психологічні перетворення персонажів, моє завдання полягало в тому, щоб детально дослідити психологічні аспекти героя і змалювати його внутрішній світ. Це означає, що я повинна була ретельно працювати над розвитком персонажу, мотиваціями, переживаннями.

4. Працювала над створенням ролі Жінки та пошуком образності моновистави. Мене вона захопила тому, що цей образ потребує серйозної роботи з пристосуваннями. Працюючи над роллю цієї моноп'єси, заглибилася у внутрішній світ персонажа, намагалась зрозуміти її думки, почуття та мотивації на кожному етапі її життя, щоб передати цю складну історію з великою емоційною силою та відчуттям.

5. Визначила надзавдання, наскрізну дію та лінію ролі жінки, які я описала в підрозділі 3.1 «Творчий задум образу жінки».

6. Розкрила в роботі етапи сценічного втілення вистави, які я описала в підрозділі 3.2 «Сценічне втілення».

П'єса «...По колу...» Наталії Блок – яскравий приклад сучасної української драматургії. Обравши саме цей твір, ми намагались створити щось близьке українській молоді, показати, що не тільки зарубіжне може бути смішним та гостросоціальним одночасно. Сьогодні як ніколи дуже важливо знайомити людей з українською драматургією та доводити, наскільки багата наша земля на талановитих людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Пер. з англ. Я.Винницької, О.Матвієнко. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 136 с. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Piter-Bruk.pdf> (дата звернення – 21.05.2023).
2. Вовкун В. Мистецтво режисури масових видовищ. Київ, 2020. 362 с.
3. Веб-сторінка: Сценарна майстерня. URL: <https://screenplay.com.ua/authors/?id=319> (дата звернення – 21.05.2023)
4. Зайцев В.П. Майстерність артиста і ведучого: навчальний посібник. – Київ: НАКККиМ, 2016. – 234 с.
5. Захава Б., Міронов К. Робота режисера; пер. з рос. М. Дібровенка; ред. Гр. Портнов. Харків : Мистецтво, 1937. 94 с.
6. Іващенко І. В., Стрельчук В. О. ПОСТДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ЯНА ФАБРА. Мистецтвознавчі записки. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2020, с. 218-222. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/221812-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-501771-1-10-20201228.pdf> (дата звернення – 21.05.2023)
7. Кнебель М.Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі. Львів, 2020. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Knebel-Stanislawskyu-DRUK.pdf> (дата звернення – 21.05.2023).
8. Липківська А. Світ у дзеркалі драми. Київ : Кий, 2007. 356 с.
9. Паві П. «Словник театру»; пер. з франц. М. Якуб'як. Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 221 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pavis_Patrice/Slovnuk_teatru.pdf?PHPSESSID=99rlaf1d9j0482dvvt0kjjdjo5 (дата звернення – 21.05.2023).
10. Станіславський К.С. Робота актора над собою в творчому процесі перевілення. Київ, ЧП «Видавництво «Махаон-Україна»», 2010, рос. мовою. 415 с.

11. Станіславський К. Робота актора над собою / Факсимільне видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 671 с.
12. Чаббак И. Мастерство актера: техника Чаббак / Пер. с англ. И. Э. Лиска, Н. А. Ершов . Изд-во Эксмо, 2013
13. Якимов Д. О. До визначення терміну «Зерно ролі». Соціально-гуманітарний вісник. 2018. Вип. 18/19. С. 156-157. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/sochumj_2018_18-19_48.pdf (дата звернення – 21.05.2023).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Фотографії з моновистави сцена перша

ДОДАТОК 2**Фотографії з моновистави сцена 2**

ДОДАТОК 3

Фотографії з моновистави сцена третя

ДОДАТОК 4**Фотографії з моновистави сцена 5**